

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Josefa Fialy a soudců Jana Filipa (soudce zpravodaje) a Pavla Šámala o ústavní stížnosti stěžovatele **M. K.**, zastoupeného Mgr. Michalem Mazlem, advokátem, sídlem Belgická 276/20, Praha 2 – Vinohrady, proti rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. srpna 2021 č. j. 2 As 317/2020-41, rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. srpna 2020 č. j. 30 A 4/2019-66, rozhodnutí Krajského úřadu Libereckého kraje ze dne 17. prosince 2018 sp. zn. OUPSŘ 194/2018-333-rozh. a rozhodnutí Městského úřadu Turnov ze dne 16. července 2018 sp. zn. SÚ/6630/13/HOZ, č. j. SU/18/3701/HOI, za účasti **Nejvyššího správního soudu, Krajského soudu v Hradci Králové, Krajského úřadu Libereckého kraje a Městského úřadu Turnov**, jako účastníků řízení, a obchodní společnosti **ČEZ Distribuce, a. s.**, sídlem Teplická 874/8, Děčín, zastoupené Mgr. Petrem Burzanovským, advokátem, sídlem Vinohradská 938/37, Praha 2 – Vinohrady, jako vedlejší účastnice řízení, takto:

Ústavní stížnost se zamítá.

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadených rozhodnutí

1. Stěžovatel se ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), domáhá zrušení výše uvedených rozhodnutí správních orgánů a soudů s tvrzením, že jimi byla porušena jeho práva zaručená čl. 11 a 26 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Z ústavní stížnosti, jejích příloh a vyžádaných správních spisů a soudních spisů se podává, že Městský úřad Turnov (dále jen „vyvlastňovací úřad“) napadeným rozhodnutím zřídil věcné břemeno užívání pozemku parc. č. XX v katastrálním území P. u Turnova ve vlastnictví stěžovatele jakožto vyvlastňovaného za účelem strpění umístění části stavby distribuční soustavy a jejího provozování. Jde o umístění dvou stožárů na předmětném pozemku a přetnutí předmětného pozemku vodiči vedení (podpěry tohoto vedení jsou oba stožáry) a provozování tohoto vedení v ploše 1 400 m² pozemku, když zatížená plocha pozemku je vymezena v geometrickém plánu č. XX. Podle napadeného rozhodnutí vyvlastňovacího úřadu se věcné břemeno zřizuje na dobu neurčitou a zřizuje se ve prospěch vedlejší účastnice jakožto vyvlastnítele (výrok I).

Jako náhradu za zřízení věcného břemene vyvlastňovací úřad určil částku ve výši 9 000 Kč (výrok II) a dále určil lhůtu pro zahájení uskutečňování účelu vyvlastnění (výrok III).

3. K odvolání stěžovatele Krajský úřad Libereckého kraje (dále jen „krajský úřad“) napadeným rozhodnutím změnil výrok II rozhodnutí vyvlastňovacího úřadu tak, že se určuje náhrada za zřízení věcného břemene ve výši 10 000 Kč (výrok I), jinak se napadené rozhodnutí potvrzuje (výrok II).

4. Žalobu stěžovatele proti rozhodnutí krajského úřadu Krajský soud v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“) napadeným rozsudkem zamítl (výrok I) a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok II).

5. Kasační stížnost stěžovatele proti rozsudku krajského soudu Nejvyšší správní soud napadeným rozsudkem zamítl (výrok I) a dále rozhodl o náhradě nákladů řízení (výroky II a III). Nejvyšší správní soud zdůraznil, že stěžovatel v posuzované věci primárně namítal, že se krajský soud, stejně jako správní orgány, řádně nezabývaly dokazováním veřejného zájmu na vyvlastnění podle § 4 odst. 2 zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), ve znění pozdějších předpisů. Nejvyšší správní soud zejména shledal, že veřejný zájem na vyvlastnění jakékoli nemovitosti musí být v každém jednotlivém řízení individuálně zjišťován. V případech jako je tento, kdy ovšem jeho existenci stanoví přímo zvláštní právní předpis [srov. § 2 odst. 2 písm. a) bod 1, § 3 odst. 2 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů], nemusí být existence veřejného zájmu ve vyvlastňovacím řízení prokazována podle § 4 odst. 2 zákona o vyvlastnění. Krajský soud i správní orgány proto v tomto ohledu nikterak nepochybily. Nejvyšší správní soud zdůraznil, že podle § 3 odst. 2 energetického zákona zákonodárce nikterak neporušuje podmínku obecnosti právního předpisu, neboť nepojednává o žádné konkrétní (jediné) stavbě, nýbrž o výčtu určitých specifických, byť obecně formulovaných, činností při podnikání v energetických odvětvích. Toliko existence veřejného zájmu na těchto činnostech deklarovaná předmětným ustanovením energetického zákona je sice konstatována paušálně, podstatné ovšem podle Nejvyššího správního soudu je, že to nic nemění na stěžejní povinnosti správního orgánu následně v každém jednotlivém případě individuálně a odůvodněně poměřovat, zda tento veřejný zájem převažuje nad zachováním dosavadních práv vyvlastňovaného, či nikoliv, což se v posuzovaném případě zákonným způsobem stalo. Poměření veřejného zájmu a práv vyvlastňovaného (stěžovatele) učiněné správními orgány, jež vzal za své i krajský soud, pak má Nejvyšší správní soud za správné a přesvědčivé. Strpění umístění stavby distribuční soustavy na rozloze menší než dvě procenta celého pozemku, její provozování ani přetnutí pozemku vodiči vedení podle Nejvyššího správního soudu nijak zásadním způsobem neohrozí stěžovatelovo hospodářské (podnikatelské) užívání pozemku založené na pěstování rakytníku řešetlákového; stěžovatel ostatně sám netvrdí, přesně jakými konkrétními důsledky zřízení věcného břemene by mělo být nepřiměřeně zasaženo do jeho práva na svobodnou volbu povolání a podnikání. Naopak nevybudování předmětné stavby distribuční soustavy by mohlo podle vyjádření vedlejší účastnice (vyvlastnítele) ohrozit dodávky elektrické energie v celém regionu Turnovska, což by mohlo podstatně zasáhnout do standardu životních podmínek tamějších obyvatel.

II. Argumentace stěžovatele

6. Stěžovatel v ústavní stížnosti zejména namítá absenci prokázání veřejného zájmu na vyvlastnění v řízení o vyvlastnění, když tvrdí, že výklad provedený Nejvyšším správním soudem je neústavní a v rozporu s nálezem Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2005 sp. zn. Pl. ÚS 24/04 (N 130/37 SbNU 641; 327/2005 Sb.), tzv. *Jezy na Labi*, a také s odbornou literaturou, kterou cituje. Ústavní soud ve zmíněném nálezu sice rozhodoval o zrušení ustanovení zákona, které určilo veřejným zájmem záměr na konkrétním úseku vodního toku, nicméně stěžovatel je přesvědčen, že ze závěrů Ústavního soudu rovněž vyplývá, že nelze zákonem určit, že existuje veřejný zájem na vyvlastnění pro veškeré a jakékoliv distribuční vedení elektřiny. Taková úprava by znamenala dokonce ještě větší zásah do ústavně zaručeného práva vlastnit majetek, než když by zákon stanovil, že jen některý konkrétní záměr je veřejným zájmem.

7. Dále stěžovatel též namítl absenci řádného posouzení, zda veřejný zájem na dosažení účelu vyvlastnění převažuje nad zachováním dosavadních práv stěžovatele jako vyvlastňovaného, když tvrdí, že v řízení o vyvlastnění i v soudním přezkumu poukazoval na skutečnost, že předmětný pozemek aktivně používá k pěstování zemědělských plodin, prostřednictvím čehož si obstarává obživu. Jde tedy o konflikt veřejného zájmu nikoliv s jedním, ale dokonce se dvěma zájmy individuálními. Stěžovatel je tedy toho názoru, že se správní orgány měly o to více zajímat posouzením priority tvrzeného veřejného zájmu nad těmito dvěma zásadními a významnými zájmy stěžovatele. Správní orgány se však omezily na konstatování, že distribuce elektřiny probíhá ve veřejném zájmu a že stavba, pro kterou má dojít k vyvlastnění stěžovatele, je zakreslena v územně plánovací dokumentaci. V rozhodnutích správních orgánů i správních soudů chybí konkrétní zdůvodnění, proč má mít zájem stěžovatele na zachování majetku, jenž mu slouží k obživě, nižší prioritu než zájem na jeho vyvlastnění.

III. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

8. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení. Dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, ve kterých byla vydána rozhodnutí napadená ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Jeho ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*), neboť vyčerpал všechny zákonné prostředky k ochraně svého práva.

IV. Vyjádření účastníků řízení a vedlejší účastnice řízení a replika stěžovatele

9. Soudce zpravodaj postupem podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslal ústavní stížnost k vyjádření účastníkům a vedlejší účastnici.

10. Nejvyšší správní soud ve svém vyjádření s odkazem na obsah svého napadeného rozsudku sdělil, že jeho rozsudkem nebyla porušena žádná stěžovatelova základní práva nebo svobody zaručené ústavním pořádkem.

11. Krajský soud ve svém vyjádření odkázal na obsah svého napadeného rozsudku.

12. Krajský úřad ve svém vyjádření uvedl, že napadená rozhodnutí považuje za přesvědčivá a plně se s nimi ztotožňuje.

13. Městský úřad se i přes výzvu k ústavní stížnosti nevyjádřil.

14. Vedlejší účastnice ve svém vyjádření uvedla, že napadenými rozhodnutími ani zřízením věcného břemene k předmětnému pozemku nedošlo k neoprávněnému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv stěžovatele na vlastnictví majetku a na svobodnou volbu povolání a podnikání. Není důvodná v ústavní stížnosti uvedená argumentace stěžovatele, že vyvlastňovací úřad v řízení o vyvlastnění neprokázal konkrétní veřejný zájem na vyvlastnění. Jak vyplývá z napadených rozhodnutí, tak vyvlastňovací úřad se tím konkrétně a v dostatečném rozsahu zabýval a prokázal veřejný zájem na vyvlastnění, stejně tak se konkrétně a v dostatečném rozsahu zabýval poměřováním veřejného zájmu nad zachováním dosavadních práv a prokázal převahu veřejného zájmu. Vedlejší účastnice dodala, že věcným břemenem dojde pouze k omezení vlastnického práva stěžovatele k menší části pozemku, a navíc za odpovídající náhradu, přičemž existence věcného břemene nebrání stěžovateli v provozování zemědělské výroby na předmětném pozemku. Vedlejší účastnice považuje postup stěžovatele za účelový a obstrukční, neboť v územním řízení vyhověla jeho námitkám a posunula trasu dotčené části vedení a umístění dvou stožárů na předmětném pozemku, avšak stěžovatel následně ve vyvlastňovacím řízení začal uplatňovat další požadavky na posun vedení a stožárů a jiné požadavky nesouvisející s předmětem vyvlastňovacího řízení.

15. Výše uvedená vyjádření byla stěžovateli zaslána na vědomí a k případné replice. Ten v ní setrval na argumentaci uplatněné v ústavní stížnosti, přičemž zdůraznil, že nezpochybnuje rozhodovací praxi obecných soudů, nicméně v ústavní stížnosti podrobnou ústavněprávní argumentací zdůvodňuje, proč je v praxi používaný výklad energetického zákona neústavní. Na tuto argumentaci Nejvyšší správní soud ani vedlejší účastník ve svých vyjádřeních nereagují. Stěžovatel zdůrazňuje, že řádné poměření veřejného zájmu a práv stěžovatele není možné, když veřejný zájem není prokazován. Když je veřejný zájem toliko zjištěn ze zákona, není možné tento „obecný“ veřejný zájem s ničím poměřovat. Aby bylo poměření veřejného zájmu s právy stěžovatele řádně provedeno, musel by být prokázán „konkrétní“ veřejný zájem.

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

16. Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), který stojí mimo soustavu soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy). Vzhledem k tomu jej nelze, vykonává-li svoji pravomoc tak, že podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému soudnímu rozhodnutí, považovat za další, „superrevizní“ instanci

v systému obecné justice oprávněnou vlastním rozhodováním (nepřímo) nahrazovat rozhodování obecných soudů; jeho úkolem je „toliko“ přezkoumat ústavnost soudních rozhodnutí, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo. Proto vedení řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad podústavního práva a jeho aplikace na jednotlivý případ je v zásadě věcí obecných soudů, a k zásahu Ústavního soudu do jejich rozhodovací činnosti může dojít jen za situace, kdy je jejich rozhodování stíženo vadami, které mají za následek porušení ústavnosti (tzv. kvalifikované vady); o jaké vady přitom jde lze zjistit z judikatury Ústavního soudu.

17. Proces výkladu a aplikace podústavního práva pak bývá stížen takovouto kvalifikovanou vadou zpravidla tehdy, nezohlední-li obecné soudy správně (či vůbec) dopad některého ústavně zaručeného základního práva (svobody) na posuzovanou věc, nebo se dopustí – z hlediska řádně vedeného soudního řízení – neakceptovatelné „libovůle“, spočívající buď v nerespektování jednoznačně znějící kogentní normy, nebo ve zjevném a neodůvodněném vybočení ze standardů výkladu, jenž je v soudní praxi podáván, resp. který odpovídá všeobecně uznávanému (doktrinálnímu) chápání dotčených právních institutů [srov. např. nález ze dne 25. 9. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 85/06 (N 148/46 SbNU 471); všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>].

18. Článek 11 odst. 1 Listiny stanoví: *„Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Dědění se zaručuje.“*

19. Článek 11 odst. 4 Listiny stanoví: *„Vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.“*

20. Ustanovení § 3 odst. 2 věta první a druhá energetického zákona stanoví: *„Přenos elektřiny, přeprava plynu, distribuce elektřiny, výroba elektřiny ve výrobně elektřiny o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 100 MW a více s možností poskytovat podpůrné služby k zajištění provozu elektrizační soustavy, distribuce plynu, uskladňování plynu, výroba zemního plynu, provozování těžebního plynovodu, výroba tepelné energie a rozvod tepelné energie se uskutečňují ve veřejném zájmu. Stavby sloužící pro činnosti podle věty první a stavby s nimi související jsou zřizovány a provozovány ve veřejném zájmu.“*

21. Těžištěm posuzované věci je, zda je ústavně konformní takový výklad § 3 odst. 2 věty první a druhé energetického zákona, který stanoví nevyvratitelnou domněnku existence veřejného zájmu na vyvlastnění, pročež vyvlastňovací úřady a případně následně správní soudy nemusí při vyvlastnění pozemků a staveb sloužících pro činnosti uvedené v předmětném ustanovení a stejně tak vyvlastnění pozemků a staveb s nimi souvisejícími existenci veřejného zájmu prokazovat, neboť ta je nevyvratitelně presumovaná zákonem.

22. Ústavní soud shledává, že právní názor, že v některých případech nemusí být veřejný zájem prokazován, neboť skutečnost, že určitá činnost je uskutečňována ve veřejném zájmu, vyplývá přímo z právního předpisu, je i v doktríně vcelku hojně diskutován, přičemž však převládá takový právní výklad předmětných ustanovení, že není nutné veřejný zájem ve vyvlastňovacím řízení prokazovat (srov. Hanák, J., Židek, D., Černocký, R. *Zákon o vyvlastnění. Praktický komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 22, a tam uvedená díla). Nutno uvést, že nejde jen o § 3

odst. 2 energetického zákona, ale též např. o § 58 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“), či § 33 odst. 1 zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

23. K obecným námitkám stěžovatele Ústavní soud odkazuje na závěry, ke kterým při posuzování námítka nedostatky obecnosti tzv. liniového zákona dospěl v nálezu ze dne 22. 3. 2022 sp. zn. Pl. ÚS 39/18 (114/2022 Sb.), kde konstatoval, že z hlediska hodnocení dodržení požadavku obecnosti zákona a dělby mocí je podstatný rozdíl mezi individuálním správním aktem vyvlastňovacího úřadu o vyvlastnění konkrétní nemovité věci potřebné k provedení určité stavby (v nynější věci tedy Městského úřadu Turnov) a mezi posouzením, zda je v kompetenci Parlamentu vymezit, které stavby např. přenos, distribuci a výrobu elektřiny jsou z hlediska jejich významu ve veřejném zájmu (v nynější věci jde o stavby sloužící k účelům uvedeným v § 3 odst. 2 věty první a druhé energetického zákona). Tuto úpravu nelze považovat za porušení principu obecnosti zákona, současně nejde ani o tzv. zákon – opatření, tj. zákon přijatý za účelem řešení nějakého závažného problému státu a společnosti (např. právě liniový zákon, restituční zákony a další – blíže viz body 151 a 152 nálezu sp. zn. Pl. ÚS 39/18).

24. Proto ve věci rozhodující senát Ústavního soudu neshledal důvod pro postup podle § 78 odst. 2 zákona o Ústavním soudu, kterým by předložil návrh na zrušení předmětného ustanovení energetického zákona pro jeho neústavnost či dokonce protiústavnost, nehledě na to, že pojem a požadavek obecnosti zákona pochází z revolučních dob konce 18. století a byl především zamýšlen pro právní úpravu postavení jednotlivce (záruka svobody a rovnosti před zákonem), zatímco moderní stát v současném období používá institut zákona i k jiným účelům (tzv. zákony – opatření), přičemž původní ochrannou roli obecnosti zákona nyní postupně přebírají ústavy a unijní právo (blíže k měnícímu se významu zákona Daugeron, B. *De la volonté générale à l'opinion électorale : réflexion sur l'électoralisation de la volonté collective*. Jus Politicum. Revue de droit politique, č. 10, roč. 2013). Ústavnímu soudu nemůže také ze zřetele unikat vývoj, ke kterému od 18. století s jeho myšlenkami a požadavky obecné vůle vyjádřené v zákonech došlo. Veřejný zájem hraje při rozvoji státu a společnosti klíčovou roli, a nelze přihlížet, že ani základní práva a svobody nemohou bez náležitého poměrování veřejného zájmu a soukromého zájmu vždy správně působit. Vlastník se sice může bránit vyvlastnění svého pozemku, ale utváření se jeho vlastnického práva může být stěží viděno pouze v rámci jeho individuálního práva bez přihlídnutí k prostředí, ve kterém se uplatňuje a prosazuje, tedy v prostředí nutnosti územního a stavebního plánování, imisních kontrol, vodního práva, práva životního prostředí atd. (viz blíže Kirchhof, G. *Die Allgemeinheit des Gesetzes. Über einen notwendigen Garanten der Freiheit, der Gleichheit und der Demokratie*. Mohr Siebeck. Tübingen 2009, s. 7). To rovněž souvisí se sociální funkcí vlastnictví vyjádřenou v čl. 11 odst. 3 Listiny [viz k tomu nálezu ze dne 28. 12. 2018 sp. zn. Pl. ÚS 27/16 (N 200/91 SbNU 485)]. Zejména v energetice je potřeba sladění veřejného zájmu na fungování a rozvoji státu a společnosti a individuálních zájmů vyvlastňovaných nejen v současnosti jedním z hlavních problémů a zároveň předpokladů fungování a rozvoje státu a společnosti.

25. Uvedenému doktrinárnímu názoru odpovídá i výklad správních soudů a civilních soudů, když se vzhledem k vývoji pravomocí k soudnímu přezkumu těchto věcí měly

příležitost vyjádřit k této otázce jak správní, tak civilní soudy. Nejvyšší soud tak v rozsudku ze dne 26. 1. 2017 sp. zn. 21 Cdo 799/2016 shledal, že „*V rámci vyvlastňovacího řízení není otázka veřejného zájmu předmětem dokazování, vyvlastňovací úřad rozhoduje pouze o tom, jestliže veřejný zájem na dosažení účelu převažuje nad zachováním dosavadních práv vyvlastňovaného. Povinnost smluvního zřízení věcného břemene (§ 24 odst. 4 energetického zákona) je titulem k vyvlastnění věcného břemene ve vyvlastňovacím řízení. Zákon v tomto ustanovení výslovně požaduje, aby byl věcně právní vztah mezi provozovatelem a vlastníkem řešen formou věcného břemene. Vzájemné vztahy tedy nelze upravit jinou formou smluvního vztahu. Pokud dotčený vlastník odmítne návrh smlouvy o zřízení věcného břemene a požaduje jinou formu úpravy vzájemných vztahů (např. prodej pozemků nebo dlouhodobý nájem) je to – za splnění dalších podmínek, stanovených v zákoně o vyvlastnění – důvodem pro zahájení vyvlastňovacího řízení.*“

26. Obdobně se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 8. 2017 č. j. 8 As 187/2016-51, podle kterého „*V rámci vyvlastňovacího řízení tedy byl veřejný zájem zjištěn, nebyl však předmětem dalšího dokazování právě proto, že je explicitně vyjádřen zákonem. (...) jakkoliv mají stěžovatelé obecně pravdu v tom, že veřejný zájem musí být ve vyvlastňovacím řízení prokázán (§ 4 odst. 2 zákona o vyvlastnění), toto obecné pravidlo se v případě, vyplývá-li určitý veřejný zájem přímo ze zákona, jak je tomu mimo jiné i u staveb plynárenských zařízení podle energetického zákona, neuplatní, neboť § 3 odst. 2 energetického zákona má povahu speciální právní normy k § 4 odst. 2 zákona o vyvlastnění. To však na druhou stranu neznámá, že ve vyvlastňovacím řízení není třeba vážit převahu tohoto veřejného zájmu na dosažení požadovaného účelu nad zachováním práv vyvlastňovaného, jak plyne z § 3 odst. 1 zákona o vyvlastnění.*“

27. Namítá-li stěžovatel, že uvedená právní praxe je rozporná s nálezovou judikaturou Ústavního soudu, představovanou zejména nálezem sp. zn. Pl. ÚS 24/04, tzv. *Jezy na Labi*, nutno konstatovat, že Ústavní soud v citovaném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 39/18, ve kterém posuzoval ústavnost některých ustanovení zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů, dospěl k závěru, že charakter přílohy liniového zákona je jiný než v případě tzv. *Jezů na Labi*, přičemž tento závěr lze přenést též na nyní posuzovanou věc. Odkaz stěžovatele na nález sp. zn. Pl. ÚS 24/04, tzv. *Jezy na Labi*, je při aplikaci § 3 odst. 2 energetického zákona irelevantní, protože charakter § 3 odst. 2 energetického zákona (stejně tak § 58 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny a § 33 odst. 1 lázeňského zákona) je jiný, než posuzoval Ústavní soud v případě tzv. *Jezů na Labi*, protože v nyní posuzované věci jde o obecné určení zákonodárce, jaké záměry (obecně) budou, podle energetického zákona, zákona o ochraně přírody a krajiny a lázeňského zákona, z hlediska jejich významu ve veřejném zájmu (v této souvislosti srov. publikovanou právní větu nálezu sp. zn. Pl. ÚS 39/18 a dále body 153 a násl. jeho odůvodnění). Nejde tedy o neústavní prohlášení jedné konkrétní stavby za stavbu ve veřejném zájmu.

28. Ústavní soud i na tomto místě však připomíná, že ani ve státech jako Spolková republika Německo, kde je výslovně požadavek obecnosti zákona ústavně zakotven, není vyloučeno, aby z důležitého celostátního zájmu či obecného zájmu (blaha) byl zákon stanovíc, že určitá stavba je ve veřejném zájmu, přijat a byl ústavně akceptovatelný (srov. k tomu bod 156 nálezu Pl. ÚS 39/18 a tam uvedenou literaturu). O to více pak nelze shledat za neústavní zákonodárcem přijatou právní úpravu stanovíc, že určité druhové

určené stavby (srov. § 3 odst. 2 energetického zákona) jsou ve veřejném zájmu. V případě § 3 odst. 2 energetického zákona tedy zákonodárce nikterak neporušuje podmínku obecnosti právního předpisu, neboť nepojednává o žádné konkrétní (jediné) stavbě, nenahrazuje rozhodnutí k tomu příslušného stavebního úřadu, jako ve věci tzv. *Jezů na Labi*, nýbrž stanoví výčet určitých specifických, byť obecně formulovaných činností při podnikání v energetických odvětvích.

29. Ústavní soud tedy konstatuje, že závěr Nejvyššího správního soudu v posuzované věci, že v případech, kdy existenci veřejného zájmu stanoví přímo zvláštní právní předpis, nemusí být existence veřejného zájmu ve vyvlastňovacím řízení prokazována podle § 4 odst. 2 zákona o vyvlastnění, nelze shledat z důvodů uvedených výše za neústavní. Naopak Ústavní soud shledává, že právní úprava v § 3 odst. 2 energetického zákona, obdobně též v § 58 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny a v § 33 odst. 1 lázeňského zákona, která stanoví nevyvratitelnou domněnku existence veřejného zájmu na vyvlastnění pozemků a staveb při činnostech v těchto ustanoveních vymezených, je souladná s ústavními kautelami čl. 11 odst. 1 a 4 Listiny a s postavením Parlamentu jako zákonodárského sboru, který je oprávněn či zavázán v zájmu státu v obecné rovině stanovit, co je ve veřejném zájmu, a tím vymezit zákonný rámec pro individuální rozhodnutí vyvlastňovacích úřadů.

30. Z hlediska ochrany vlastnického práva stěžovatele a jeho práva podnikat je pak klíčový ten fakt, že v každé konkrétní věci dochází k poměrování práv vyvlastňovaného s veřejným zájmem. Na tomto místě nutno akcentovat případný závěr Nejvyššího správního soudu uvedený v bodě 23 napadeného rozsudku, že *„Toliko existence veřejného zájmu na těchto činnostech deklarovaná předmětným ustanovením energetického zákona je sice konstatována paušálně, podstatné ovšem dle Nejvyššího správního soudu je, že to nic nemění na stěžejní povinnosti správního orgánu následně v každém jednotlivém případě individuálně a odůvodněně poměřovat, zda tento veřejný zájem převažuje nad zachováním dosavadních práv vyvlastňovaného, či nikoliv.“* Jak ověřil Ústavní soud z napadených soudních i správních rozhodnutí, jakož i z vyžádaných správních spisů a soudních spisů, tuto povinnost správní orgány i správní soudy v posuzované věci splnily. Výsledek poměření veřejného zájmu a práv vyvlastňovaného (srov. body 25 a 26 napadeného rozsudku Nejvyššího správního soudu) je nutno označit za ústavně konformní, když nelze pominout skutečnost, že věcné břemeno bylo zřízeno k cca jedné čtvrtině pozemku stěžovatele. Je nutno rozlišit umístění stavby na cca dvou procentech rozlohy pozemku stěžovatele, kde je z důvodu řádně a v souladu se zákonem zjištěného veřejného zájmu (viz body 2 až 6 výše) stěžovatel podstatně omezen v užívací složce svého vlastnického práva (*iure utendi*) za náhradu, a omezení stěžovatele v podobě přetnutí jím vlastněného pozemku vodiči, kde prakticky není vůbec omezen na výkonu *iure utendi*, takže nelze prokázat ani tvrzený neústavní zásah do práva podnikat podle čl. 26 Listiny.

VI. Závěr

31. Ústavní soud posoudil ústavní stížnost z hlediska kompetencí daných mu Ústavou, tj. z pozice soudního orgánu ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy). Protože ze shora uvedených důvodů (viz zejména sub 26 až 32) nezjistil namítané porušení základních

práv stěžovatele zakotvených v čl. 11 odst. 1 a 4 Listiny, zamítl jeho ústavní stížnost mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu.

32. Ústavní soud takto rozhodl bez ústního jednání, protože od něj nebylo možné očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 30. srpna 2022

Josef Fiala
předseda senátu